

berat pre-judici, els personatges de la gran tragèdia. A poc a poc, incitat per proves i més proves, entraràs tu lector en aquest gran judici de la història, i prendràs partit de tal ma-

La revolta desvetlla l'odi, un odi profund que es disfressa de virtut: «Voliem implantar el regne del terror i la virtut». Odi contra els moros, servents fidels de la noblesa, odi del po-

que, però paga amb l'exili i la somnia, tanquen amb el seu desesper el múltiple crim del menyspreu de l'home. Com per atzar —la gran Història pren de vegades el capell foll de l'atzar— li arriba la nova del «sacco»

miseria?». D'aquesta manera el narrador ens adverteix que qualsevol moment de la gran història és important perquè s'hi juga la felicitat de cada ésser humà i que és aquest ésser humà allò que importa.

ha estat un plaer aquesta lectura i que desitja que ho sigui per a molts. Jo estic segura que no serà.

Maria Aurèlia Capmany

Miquel Angel Riera

«Llibre de benaventurances»

«La meua poesia amorosa, única que vull escriure tota la vida i, potser i tot, única en la qual crec». Miquel Angel Riera ho volgué dir així de clar en les pàgines preliminars de *La bellesa de l'home* (poemes del 1972, editats, però, el 1979). Ara que ens lliura la cinquena part del seu poema, *Llibre de benaventurances* (Manacor, Casa de Cultura, 1980; poemes del 1977), ens ho confirma i no en paraules preliminars, sinó en el bessó més íntim dels seus versos. Tota la seva obra lírica és concebuda com un únic poema amorós, que s'eixampla periòdicament, però que també passa per èpoques de silenci o de repòs. Des de *Poemes a Nai* (escrits entre el 1957 i el 1960 i publicats el 1965) fins al llibre d'ara, el tema amorós s'ha expandit, ha demostrat la seva capacitat d'absorció de zones properes, ha esdevingut un totalitzador de la visió del món del poeta. Sens dubte, Miquel Angel Riera, poeta, es deu als seus amors, i aquests s'encerclen en un nom: Nai. Però la intensitat de la seva relació amorosa fa que continuï essent home enamorat quan, momentàniament i parcialment, ens parla de la resta d'éssers que l'acompanyen en la vida (*Biografia*, poemes del 1969-1970, editats el 1974), quan vessa el seu doll d'humanitat tot percaçant la bellesa (*La bellesa de l'home*) o quan reclama el dret a la seva individualitat (*Paràbola i clam de la cosa humana*, poemes del 1973, publicats el 1974). Nai —l'amada i l'amor— és la que dona unitat a aquest poema que es va escrivint almenys des de fa vint-i-set anys, i que ha aconseguit cotes líriques ben envejables, però que també ha sofert més d'un defalliment. Per mi, el moment més baix el constituï *Paràbola i clam de la cosa humana*, el recull que va precedir, quant a la seva redacció, el que ara ens presenta; per això m'urgeix de dir que el *Llibre de benaventurances* comporta, en bona part, el retrobament de les deus més pures de la poesia de M A Riera.

Des del punt de vista de l'estructura, és aquest un llibre intencionadament dicotòmic. Es bastit a partir de dues unitats ben destriables i per això consta de vint-i-sis poemes i no de tretze, com tots els altres reculls de l'autor. Efectivament, per una banda, tenim el soliloqui, en segona persona, del poeta amb l'amada; per l'altra, la generalització exemplifica-

dora des de la fórmula de les benaventurances, naturalment en tercera persona. Aquestes dues unitats funcionen com a dos conjunts que se superposen i es completen contínuament. Adhuc fins ben entrat el llibre s'alternen en la distribució dels poemes que les formen. Amb tot, en algun cas els lligams es perden i hom no s'explica gaire, per exemple, la inclusió de les benaventurances del fracassat, dels mentiders o de l'emprenyat. Això no impossibilita, però, que l'experiment, en conjunt, reïi.

Des d'un altre cantó, hom ha assenyalat més d'una vegada que les influències i les afinitats volgudes i reconegudes de M A Riera es troben en els poetes castellans de la generació que, amb Cernuda, anomenem del 1925. *Damià Ferrà-Ponç Lluc* (1971, p 174) i *J Albertí* («*Diario de Mallorca*»; 30-V-1974, pp 32-33) destacaren Vicente Aleixandre i Pedro Salinas, i el mateix Riera reconegué el seu deute amb el recent Nobel (CF «*Ultima Hora*», 1-II-1974, p 7). Certament l'esplendidesa de les imatges de *Poemes a Nai* era inspirada en la poesia amorosa d'Aleixandre, del qual aprengué també més d'una lliçó de ritme poètic. Però, des d'aleshores, em sembla que la presència d'altres autors d'aquesta mateixa generació s'ha fet més palesa. Resseguir aquesta presència potser ens pugui ajudar a detectar alguna de les característiques fonamentals del *Llibre de benaventurances*.

Així, Salinas es pot detectar no sols en el to confidencial que prenen sovint els poemes, sinó també en quelcom tan important en la configuració del llibre com és la reducció dels amants als pronoms que els designen o al nom, com en aquell poema tan dins la tònica de Salinas que comença «Benaventurat aquell que ha assolit el misteri / de poder anar pel món dient un Nom» (p 18) i, a més d'Aleixandre i Salinas, cal citar Cernuda i Guillén, car els dos em semblen essencials en la configuració del *Llibre de benaventurances*. Intencionadament cernudià és el poema 10 («Benaventurats aquells que tenen amors impossibles»), però el que més destaca en la darrera poesia amorosa de M A Riera, com en el Cernuda de *Los placeres prohibidos* és la importància que pren el cos, la identificació dels amants amb el seu cos («Et

diaria "t'estim" i semblaria/ que la puresa em venç: t'enganyaria. / Qui t'estima és mon cos», p 19). Si el cos és l'essencial, el sentit més valorat serà el tacte («les mans són la Paraula», p 21) i «palpar» el verb per excel·lència. Fins i tot la vista és un succedani del tacte, amb ella l'home no mira, sinó que acarona, posseeix («ells copulen si més no amb la mirada», p 32), o també memoritza el moment concret de la possessió, l'eternitza, en fa record fixant el volum del cos de l'amada en viu, en moviment, en el gest que li és característic. Es tot això el que aguanta el lirisme eròtic del llibre.

Aleixandre, Salinas, Cernuda i Guillén... sobretot Guillén. De l'autor de *Cántico* és de qui més a prop està la concepció del treball poètic que reflecteix M A Riera en el seu llibre. Una concepció basada en la precisió, en l'equilibri, en la perfecció formal, tot intentant, però, que el seu vers soni «amb la cadència / d'una aigua en llibertat» (p 17), encara que el més important sigui la consecució quasi utòpica del «gran coit de l'exactesa» (p 26). Cal destacar, com un encert en aquest sentit, la tornada al vers mesurat, sovint al decasil·lab o a altres metres de ritme semblant. I també recorden Guillén moltes de les notes que perfilen la temàtica del llibre: sobretot el to jubilos. «Viure / senzillament em plau», havia dit al final de *Biografia* (p 89) i és ara quan això es reflecteix més obertament. El dolor és present, però sols com a insinuació. Sembla com si M A Riera obrís la porta per la qual vindran altres llibres; en tot cas, no és la del *Llibre de benaventurances*, tot ell escrit des «d'aquest goig d'ara» (p 31), des de la lluminositat esplendorosa i des de l'harmonia. El món, a causa de l'amor, és en ordre; per tal de preservar aquest ordre, hom justifica fins i tot la mort i per això canta Riera «la benaurança / d'aquell que en algun lloc, mor / a l'hora exacte (sic) quan calia fer-ho / per mantenir intocada / l'harmonia del món» (p 30). Res no hi ha més guillenà.

Aquests són els ecos que retroba ara M A Riera. Els he haguts de presentar molt esquemàticament; per això ara em cal dir que la riquesa és precisament en llur matisació i en llur conjuinació. Des d'elles, si més no, M A Riera ha sabut construir la seva pròpia lírica.

Joan Mas i Vives

L' "Ara" 1.6.80